

Iná láska

ΞZOPO

ЖК БАГАЛА

Dušan Mit
Václav Pa
Daniela K
Pavol Ran
Márius Ko
Balla

ana
nkovčín
apitáňová
kov
pcsay

Tomáš Van

Ivana Gib

Soňa Urik

Zuza Fere

Vit' Stavic

Michal Hv

rga
ová
ová
nczová
arsky
orecký

Václav Ko
Karol D. H
Zuska Kep

stelanski
orvãth
plovã

Iná
laska

Antológia modernej
slovenskej poviedky

Predslav

Stačí začať. A koniec je v nedohľadne. Ani som sa nenazdal a svojej celoživotnej láske – slovenskej literatúre – sa venujem profesionálne už tridsať rokov: ako knižný vydavateľ, organizátor kultúrnych podujatí, literárnych súťaží, zakladateľ portálu Audiopovedky, ale predovšetkým ako vyhľadávač talentov. Prečítal som tisíce poviedok a mnohými som bol natoľko nadšený, že som ich publikoval aj knižne. Nastal čas poohliadnuť sa a ponúknuť vám – generácii mladých čitateľov – výber toho najzaujímavejšieho, čo ma v modernej slovenskej tvorbe mladých doteraz upútalo. Zostavil som svoju prvú tematickú antológiu v dobrej viere, že aj vy nájdete záľubu v pôvodnej slovenskej tvorbe a po prečítaní týchto mojich obľúbených krátkych próz si prečítate aj ďalšie diela ich autorov a autoriek. Hoci už vydali množstvo kníh, skúste sa napríklad začítať do tých, ktoré odporúčam na stranách 218-223.

Stačí sa začítať. Sústredene vnímať príbeh, nechať sa uniesť iným uhlom pohľadu, bádať. Pozývam precítiť najsilnejší zo všetkých citov – lásku – vo všetkých jej rozmanitých podobách. Ale pozor! Nečakajte od tejto antológie veľa romantiky, mám radšej poviedky, ktoré provokujú fantáziu, sú poburujúce, vzrušujúce, drsne láskavé, prekračujúce tabu, keď majú niečo, čo poštekli alebo rozčertí.

Stačí byť trpezlivý. Čitateľ sa rodí. Prísun informácií sa zrýchľuje a ich množstvo sa neprestajne zväčšuje. Ale zostali sme ľuďmi, na prežitie nám naozaj nestačí byť iba pragmatikmi, ktorí sa vedú zabezpečiť materiálne. K plnohodnotnému životu potrebujeme niečo viac – kultúru, impulzy na premýšľanie, a to nielen nad konkrétnymi vecami, ale aj abstraktnými, nepomenovateľnými. Potrebujeme aj sny a rojčenie, sebarozvoj. Považujem literatúru za najdôležitejšiu formu umenia. Prostredníctvom jazyka prenáša myšlienky naprieč časovým aj priestorovým vzdialenostiam, dokonca aj vtedy, keď už jazyk autora zanikol, pretože myšlienky iniciujú ďalšie myšlienky a najtalentovanejší ich odovzdávajú ďalej, každý svojím jazykom, svojimi knihami. Čítanie je náročné, vyžaduje vybudovať si návyk, ale rozhodne osožné je, lebo čitateľa v každom ďalšom texte prekvapí čosi nové, iné. Iná láska. Iná radosť. Iný smútok. Iná história. Iná budúcnosť. Iný svet. Iný človek. Iný ja.

Stačí sa zamyslieť. Dopriať si pohodlie na pomalé čítanie a po dočítaní aj dostatok času pochopiť autorský zámer, nebáť sa ho konfrontovať s vlastným ponímaním sveta a hlavne sa pripraviť na zážitok – iné myšlienky.

Koloman Kertész Bagala
zostavovateľ antológie

Dušan Mit
V elektrick

cana

ke

Zahanbuje ma priznanie, že som konal pod tlakom okolností, že to zapríčinila nezmyselná náhoda. Oveľa väčšmi mi, samozrejme, vyhovuje myšlienka, že všetko to už bolo dávno predvídané, pretože nevyhnutnosťou možno ospravedlniť aj činy mnohonásobne krutejšie. Napokon, čím dlhšie sa celou záležitosťou zaoberám, tým väčšia je moja neistota; bolo to vôbec kruté? Nebolo to ono skutočné, pravé, neopakovateľné stotožnenie, ktoré môžeme trebárs nazvať aktom lásky? Neviem. A vôbec, musím prestať na celú záležitosť myslieť ako na objekt analýzy, musím upustiť od interpretácií, ktorých môže byť nespočetne, musím zabudnúť a dúfať, že pamäť sa tým stane útočiskom, že raz, v neznámom, ale už určenom okamihu sa všetko vynorí a v tomto okamihu jasnozrivosti sa dotknem hrán nepoznatelného.

Možno však, že to predsa spôsobil len a len tlak, ktorý bol skutočne veľký. Vyniesol ma, doslova ma vyniesol hore schodíkmi a umiestnil ma v priestore medzi prednými a strednými dverami električky. Nápor bol taký prudký, že som nestačil vhodiť korunu do tej malej skrinky po pravej ruke vodiča električky, ktorá spĺňa funkciu hlineného prasiatka, a nestačil som si odtrhnúť lístok, čo ma skutočne veľmi mrzelo, lebo nerád sklamávam dôveru iných ľudí. Aj keď je ich dôvera cnosťou z núdze. Vďaka svojej vrodenej poctivosti som sa úporne snažil poslať korunu štafetou ostatných rúk, ale, bohužiaľ, pravicu, v ktorej som stískal mincu, sa mi nepodarilo vymaniť z tesného zovretia. Mal som ju pevne pritlačenú na stehno nejakého muža, zatiaľ čo ľavou rukou som zvieral tyč nad hlavou, teplú a vlhkú od mnohých spotených rúk, ktoré ju zvierali predou mnou. Cítil som sa zle a s odporom som mraštil tvár; nemám rád veci poznačené dotykmi cudzích ľudí; akoby som sa musel brániť dôvernosti neznámeho človeka.

Električka nešla takmer pol hodiny a bolo to práve v čase dopravnej špičky, ľudia sa vracali z práce. Okrem toho bolo šialené sparno, bolo jasné, že príchod búrky je iba otázkou času. Keď sa s fučaním zatvorili všetky harmonikové dvere (niekoľko ľudí, visiaticich na schodíkoch, bolo treba nešetrne zraziť na zem, aby sme sa vôbec mohli pohnúť), vzduch sa stal nedýchatelným. Mal som pocit, že sme v ponorke, v ktorej sa vyčerpali všetky zásoby kyslíka, a s neskonalou netrpezlivosťou som čakal na zastávku, keď sa otvorenými dverami dostalo dnu aspoň niekoľko hltov čerstvého vzduchu; bolo to ako krátke vynorenie nad hladinu. V okamihu som bol do nitky mokrý. Pot stekal od korienkov vlasov po čele, po tvári, štekľil ma okolo uší, tiekol po krku dolu celým telom, košľať aj nohavice sa mi nepriedušne nalepili na kožu. O chvejúcu sa dlážku som sa opieral iba prstami pravej nohy,

takže som bol úplne bezmocný proti mnohým trhnutiam pri spomalení, zrýchlení, zastavení, rozbehnutí; nepadol som iba preto, že nebolo miesta na spadnutie. Celá masa sa nakláňala ako jedno telo dozadu, dopredu, doprava, doľava, nikto nevedel, ktorá noha komu patrí, nikto nevedel, či stojí na vlastných alebo na cudzích.

Spočiatku som stál tesne oproti staršiemu zapáchajúcemu mužovi, ktorý išiel zrejme z nejakej roboty, kde bolo veľa prachu, lebo potôčiky potu zbrázdili jeho hnedú, chudú tvár s kožou ako pergamen malými čiernymi vráskami. Snažil som sa odvracať hlavu, hlavne nos od jeho úst, lebo sa mi dvíhal žalúdok z vína, ktoré skonzumoval; občas sa mu grglo. Okrem toho som zistil, že je aj fajčiar; bol natoľko presiaknutý nikotínom, že to nemohlo prehlušiť ani vypité víno a zápach hnijúceho mäsa (od obeda alebo už od včerajška?), ktoré vyplínalo veľkú zubný kaz (ľavá dolná stolička). Chrup mal vlastne načisto zanedbaný. Okrem ďalších dvoch zubných kazov mal zuby zažltnuté a z vnútornej strany úplne čierne. Za kolozub, ktorý mu trčal z úst a dopĺňal jeho kolorit, nemohol; bola to vina rodičov – v detstve to chcelo zubný strojček.

Na nasledujúcej zastávke ma preniesli asi o meter ďalej, a hoci som sa všemožne snažil od muža odpútať, nepodarilo sa mi to, čím vonkoncom nechcem tvrdiť, že by sa pri mne držal úmyselne; nemohol za to, bolo to mimo nás.

Až na štvrtjej zastávke som s úľavou zbadal, že môj náprotivok zmizol. Neviem, či vystúpil alebo ho odniesli na iné miesto, podstatné bolo, že som ho nemal pred sebou. Teraz som stál asi v strede uličky, tyče na držanie boli nedosiahnuteľné, obklopovali ma samé spotené, anonymné telá – nikomu som nevidel do tváre. Obe ruky som mal voľne spustené pri tele. Predo mnou bol chrbát nejakého dievčaťa (alebo to bola už žena?), mala krátke, jemne zvlnené gaštanové vlasy, z ktorých sa širila príjemná vôňa akejsi decentnej voňavky. Značku sa mi nepodarilo identifikovať. Ťažko aj, keď žiadnu nepoznám. V prevládajúcom smrade to bolo vítané osvieženie, nakláňal som sa k jej vlasom, ktoré ma štekli na tvári. Na sebe mala blúzku s krátkymi rukávami a oválnym výstrihom, ktorý odhaľoval oblé plecia a časť chrbta s ostro vystupujúcimi stavcami na chrbtici. Pokožku mala dohneda opálenú a ani perliaci sa pot nezotrel príjemný pocit hladkosti, vláčnosti a mladistvosti.

Pritisli ma na jej telo, bruchom, bedrami som cítil jej obľú, pružný zadok. Zrazu som začal s hrôzou pociťovať vzrušenie. Môj zmlan-dravený úd sa prebudil a cítil som, ako rastie; začal napínať lätku na nohaviciach. Bol som zdesený, zahanbený, potil som sa väčšími

ako doteraz. Uvedomoval som si, že to musí cítiť, a v rozpakoch som zakoktal: „Prepáčte,“ a toto hlúpe slovo znásobilo moje rozpaky. Snažil som sa pootočiť, postaviť sa k nej aspoň bokom, keď som už nemohol zmiznúť, ale všetko bolo márne. Vtom som pocítil, ako sa telo dievčaťa zachvieva potlačovaným smiechom. To ma dorazilo, lebo jediné, čo neznášam, je výsmech a toto bol očividný, krutý, drásajúci výsmech. Začal som ju nenávidieť. V tom okamihu, akoby to vytušila, nevládala už smiech tmiť a hlasno vyprskla. Smiala sa, celé telo sa jej chvelo, zaregistroval som, že má príjemný hlas. Uvedomil som si komickosť situácie, jej nákazlivý smiech ma chytil a už sme sa smiali obaja. V stisku tiel, v smrade, v hluku, v zmesi rôznych hlasov sme sa smiali oslobodzujúcim smiechom a v tej chvíli nič neexistovalo; boli sme iba my, naše mladé, chvejúce sa telá. Nikto si nás nevšimal.

Prestali sme sa smiať úplne naraz, v tom istom okamihu, a hoci všetko dookola ďalej hučalo, zdalo sa mi, že vo vzduchu zavislo ticho, ťaživé ticho, ticho pred búrkou.

Moje vzrušenie medzitým vôbec nepokleslo, skôr naopak. Teraz som to však pokladal za samozrejmosť, smiech nás spojil, oslobodil. Bolo to úplne samozrejmé, všetko to muselo tak byť, museli sme sa stretnúť práve tu, práve teraz, práve takto, nevidiac si do tváre. Rukami, ktoré, ako som už spomínal, som mal spustené pri tele, som sa dotkol jej zadku, tesne obopnutého v krátkej sukni. Cítil som v prstoch iba látku, farbu som nevidel. Nežne som ju začal hladiť. Vtedy sa moja ľavá dlaň stretla s jej dlaňou, áno, to by som chcel zdôrazniť – okamžite som vedel, že je to jej dlaň; vedel som to, hoci v tej spletenine tiel to mohla byť dlaň hocikoho iného – to bol však prípad, keď pravdu možno iba vytušiť.

Naše dlane boli úplne suché.

V tom parnom kúpeli, kde bol každý do nitky premoknutý, sa stretli naše úplne suché dlane. Aj v ústach mi vyschlo od vzrušenia a bol som presvedčený, že je to vzájomné.

Pritisla si moju dlaň na stehná a pomaly, pomaly kĺzali obe naše dlane dolu, až som zacítil jej jemnú, vláčnu, mladistvú pokožku. Potom som cítil jej dlaň na svojom stehne, vyššie, vyššie – šepkal som, až kým nepohladila cez látku nohavic môj úd, nežný vo svojej tvrdosti. Celé telo jej zvláčnelo.

Potom sa to stalo. Tam, v preplnenej električke, v objati množstva cudzích spotených tiel, v žeravom, vlhkom, nedýchatelnom vzduchu som vnikol do tela neznámej, odvrátenej ženy. (Áno, bola už žena.) Roztvorila sa, prijala ma, jej dlaň mi zovrela stehno, jej prsty

sa zaryli do môjho mäsa, cítil som křčovitě chvenie jej tela a potom ukolisavanie, dozrievanie, ochabnutie. Vtedy mala dlaň opäť spotenú a videl som jednu priezračnú kropaj potu, ktorá jej pomaly vytekala od korienkov vlasov ako veľká slza.

Podarilo sa mi zapnúť nohavice, nikto nič nezbadal. Položil som si tvár do jej vlasov a ona nežne, odovzdane naklonila ku mne šiju, trela si ucho o moje, keď som sa perami prisal na jej krk. Snažila sa pootočiť, snažila sa obrátiť ku mne tvár, ale nepodarilo sa nám pozrieť si do očí, čo pridalo situácii na dráždivosti a napätí; nemohol som sa dočkať, kedy už konečne vystúpime a v pokoji si jeden druhého obzrieme. Cítil som však, že hoci výsledok môže byť prekvapujúci, nebude pre nikoho sklamaním. Vôbec som nevnímal okolie, bol som príjemne unavený, pokojný, istý sám sebou. Možno, že všetko zavinilo práve toto ochabnutie pozornosti.

Keď sa električka s trhnutím zastavila a ľudia sa začali tlačiť k východom, keď nás odtrhli od seba a niesli každého k iným dverám, vtedy som ju iba na okamih zbadal z profilu. S úpornou zúfalosťou sa snažila vzopnúť mase, ktorá ju tlačila von, snažila sa pootočiť hlavu a zapamätať si ma, akoby tušila ten banálny koniec. Zmizla mi z dohľadu, ale stále som bol pokojný; vonku sa stretieme. Keď som mal už vystúpiť, keď som bol na poslednom schodíku, zvonku sa začali hrnúť noví cestujúci, ktorí ma zatlačili opäť dovnútra, a hoci som kričal, hoci som reval „Vystupujem, preboha, vystupujem!“, nikto si to nevšiml; takých, čo sa nedostali von, bolo viac. Pohli sme sa a žena, ktorej som nikdy nevidel tvár, zostala na zastávke. Iba na okamih som ju zbadal z profilu, to však nestačilo na to, aby som ju neskôr mohol nájsť medzi množstvom podobných žien, s podobnými vlasmi, s podobnou hnedastou, vláčnou, mladistvou pokožkou. Nemala žiadne zvláštne znamenie.